

ANAZARBUS, AEGEAI VE TARSUS KENTLERİNİN TİCARET YOLLARIYLA BAĞLANTISI*

Murat DURUKAN*

Özet

Doğu Akdeniz tarihinin yanıt bekleyen sorularından biri, Roma İmparatorluk Dönemi'nde ve Geç Antik Çağ'da ortaya çıkan ekonomik hareketliliğin nedenleridir. Anadolu, Suriye, Lübnan ve Filistin kıyılarında yaşanan dikkat çekici gelişmelerin gerekçeleri hakkında net yanıtlar verilememektedir. Bazı bilim insanları Roma lejyonlarının Doğu Akdeniz'deki üretim hacmini arttırdığı ve ekonomiye hatırı sayılır bir canlılık kazandırdığı üzerinde durmaktadır. Ancak askeri seferler her bölgede aynı ekonomik kalkınmaya neden olmamıştır.

Kilikia bölgesinde özellikle MS 4 ile erken 7. yy.'lar arasında gözlenen gelişmeler de, ciddi bir ekonomik hareketliliğin yaşandığına işaret etmekte ve tüm Doğu Akdeniz'in merak uyandıran bu problemine ışık tutabilecek önemli ipuçları barındırmaktadır. Bölgenin sahillerinde ortaya çıkan yeni yerleşimler; tarımsal üretim yapan çiftliklerin ve kırsal yerleşimlerin anormal ölçüde çoğalması ile inşa edilen kiliselerin sayısındaki artış, bu ekonomik hareketliliğin en somut yansımaları arasında gösterilebilir. Bu gelişmelerin yanı sıra antik dünyanın hemen her noktasında bulunan ve aynı zaman dilimine ait olan Kilikia kökenli LR1 amphoralarının üretiminde de bir patlama yaşanmıştır.

Bölgede, Roma ve Erken Bizans döneminde nasıl bir siyasi ve ticari tablo ile karşılaşılmaktadır? Ayrıca LR1 amphoralarının bu denli geniş bir coğrafyaya yayılması nasıl ve kimler vasıtasıyla olmuştur?

Adana ve Mersin illerinin sınırları içindeki antik kentler, tüm Doğu Akdeniz'i ilgilendiren bu çözümlenememiş probleme yanıt olabilecek ipuçları barındırmaktadır. Özellikle Anazarbus kentinin kuruluşu, Aegeai ve Tarsus kentleriyle birlikte

* Bu makale I.Uluslararası Tarihte Adana ve Çukurova Sempozyumu'nda sunulan bildiri olup, *Çukurova Araştırmaları Dergisi, Cilt I, Sayı 1*'de yayınlanmıştır.

* Prof. Dr., Mersin Üniv. Fen-Edb. Fak. Arkeoloji Bölümü, Mersin mdurukan@mersin.edu.tr

KAYNAKÇALAR

- Burrell, Barbara, *Neokoroi, Greek Cities and Roman Emperors*, Brill, Leiden, Boston 2004
- Casson, Lionel, *Antik Çağda Seyahat (Travel in the Ancient World)*, Translated by: Nalan Özsoy), İstanbul 2008
- Downey, Glanville, *A History of Antioch in Syria (From Seleucus to The Arab Conquest)*, Princeton 1961
- Durukan, Murat, “Geç Antik Çağ’da Doğu Akdeniz’deki Ekonomik Gelişimin Nedenleri: İpek Yolu ve Baharat Yolu’nun Rolü, LR1 Amphoraları ve Kilikia’daki Diğer Kanıtlar”, ADALYA XVIII, s. 241-257
- Kozal, Ekin & Mirko Novák, “Sirkeli Höyük A Bronze and Iron Age Urban Settlement in Plain Cilicia”, *Der Anschnitt (Anatolian Metal IV)*, Beiheft 25, s. 229-238
- Kreutz, Natascha, *Die Siedlung auf dem Sirkeli Höyük (Prov. Adana, in hellenistischer Zeit)*. In: A. Hoffmann, R. Posamentir & M. H. Sayar (eds.), *Hellenismus in der Kilikia Pedias*, Byzas 14, İstanbul 2011, s. 139-152.
- Levtchenko, Mitrofan Vasil’evich, *Kuruluşundan Yıkılışına Kadar Bizans Tarihi (Byzance Des Origines a 1453)*, Translated by: Maide Selen), İstanbul 1999.
- Liebeschuetz, John Hugo Wolfgang Gideon, *Antioch: City and Imperial Administration in the Later Roman Empire*, Oxford 1972
- Lopez, Robert Sabatino, “Silk Industry in the Byzantine Empire”, *Speculum*, Vol. 20 No. 1, 1945, s. 1-42
- Pamir, Hatice, “Antiokheia ve Yakın Çevresinde Zeytinyağı Üretimi ve Zeytinyağı İşlikleri”, *Antik Çağda Anadolu’da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi (Olive Oil and Wine Production in Anatolia During Antiquity)*: Uluslararası Sempozyum Bildirileri, (06-08 Kasım 2008), Mersin 2010, s. 75-96
- Rosengarten, Frederic Jr., *The Book Of Spices*, New York 1969
- Sayar, Musrafa H., “Tarkondimotos Seine Dynastie, seine Politik und sein Reich”, E. Jean, A.M. Dinçol and S. Durugönül (eds.) *La Cilicie : Espaces e Pouvoirs Locaux Table ronde Internationale*, s. 373-380
- Sbeinati, Mohamed Reda - Ryad Darawcheh - Mikhail Mouty, “The Historical Earthquakes Of Syria: An Analysis of Large and Moderate Earthquakes from 1365 B.C. to 1900 A.D.”, *Annals of Geophysics 2005*, Vol. 48, N. 3, s. 347-435
- Uhlig, Helmut, *İpek Yolu, Çin ve Roma Arasında Eski Dünya Kültürü, (Die Seidenstraße, Antike Weltkultur zwischen China und Rom)*, Translated By: Alev Kırımılı), İstanbul 2000.